

Luthers Leeuwarden

Beleidsplan

Evangelisch-Lutherse Gemeente Leeuwarden-Harlingen

2020-2024

Inhoud

1. Inleiding

3

2. Samenvatting voorgaande jaren	4
3. Uitgangspunten visie en missie	5
4. Visie en missie	6
5. Beleidsdoelen	8
6. Handelings- en actieplan	9
7. Financiële paragraaf	10

1. Inleiding

Het vorige beleidsplan van de Evangelisch-Lutherse Gemeente Leeuwarden-Harlingen besloeg de periode 2013-2017. Vele doelstellingen die daarin zijn geformuleerd, zijn nog steeds relevant en kunnen ook voor het nieuwe beleidsplan deels als basis fungeren.

Hoewel in de afgelopen jaren met name in de organisatorische structuren veranderingen hebben plaatsgevonden, die ook van invloed zijn op de positie van de lutherse gemeente in Friesland als zodanig, hebben deze op de voortgang van handelingen en acties die ingezet zijn om het luthers gedachtegoed te bewaken en de gemeente levend te houden nauwelijks invloed.

In een kort samenvattend overzicht wordt eerst ingegaan op de ontwikkelingen van de afgelopen jaren, en in retrospectief gekeken naar de resultaten die naar aanleiding van het vorig beleidsplan geboekt zijn.

Vervolgens wordt ingegaan op een nieuwe visie en missie en de daarbij horende beleidsdoelen en -afspraken. Tenslotte volgt een financiële paragraaf die inzicht biedt in de mogelijkheden en beperkingen waarmee de lutherse gemeente van Leeuwarden zich in de hierna volgende beleidstermijn geconfronteerd ziet.

*Kerkenraad Evangelisch-Lutherse gemeente Leeuwarden-Harlingen
Januari 2020*

2. Samenvatting voorgaande jaren

De lutherse gemeente Leeuwarden-Harlingen krimpt. Dat is al langer aan de orde, maar met de steeds ouder wordende kern van de gemeente, die tevens in actief ledenaantal afneemt zonder uitzicht op significante aanwas van leden uit andere leeftijdscategorieën, is het aantal kerkbezoekers inmiddels gedaald tot een gemiddelde van 10-15 bezoekers per eredienst.

In het vorige beleidsplan (*Een brug naar de toekomst, 2014-2017*) staan diverse beleidsuitspraken en daaropvolgende handelingen en acties omschreven, die gericht zijn op het versterken en verstevigen van de belangstelling voor de Evangelisch-Lutherse Gemeente Leeuwarden en het behoud dan wel groei van het aantal gemeenteleden en belangstellenden. Daarnaast zijn pogingen ondernomen om de lutherse kerk een rol te laten spelen in de wijk, als centrum voor bezinning of als centrale plek voor samenkomsten van verschillende aard.

Er is met veel inzet aan gewerkt, echter in de loop van de jaren 2017-2020 heeft de restauratie van de vloer van de kerk het kerkelijk leven verplaatst naar de bovenzaal en konden diverse initiatieven geen doorgang vinden omdat het gebouw niet beschikbaar was. De predikant ging met emeritaat, er was (en is) geen financiële ruimte om een nieuwe predikant aan te trekken en de mobilisering van de opvolgende generatie kwam in eerste instantie moeilijk op gang. Inmiddels is daar verandering in gekomen: een nieuwe groep 50-plussers heeft initiatieven genomen om de kerk nieuw leven in te blazen en rollen en taken op zowel bestuurlijk en organisatorisch terrein te nemen (opvolging van vertrekkende leden van de kerkenraad) als op het gebied van revitalisering (door bijvoorbeeld participatie in bijzondere diensten, ondersteuning bij evenementen, organiseren van evenementen, etc.).

Veel initiatieven uit het vorig beleidsplan bleken te ambitieus te zijn geweest: het 'Broodje Bach' bijvoorbeeld, waarbij op woensdag/donderdag lunch- en bezinningsmomenten gerealiseerd werden in de kerk, moest worden stopgezet bij gebrek aan bemensing. De initiatieven Bistro Bach, Project Wartburg, City Pastoraat en Menu Wittenberg zijn om dezelfde reden niet gestart. Voorgenomen acties om jeugd en jongeren voor de kerk te interesseren zijn eveneens niet van de grond gekomen, maar de gemeente is erg blij met de inzet van de 50-plussers.

Het Kerkkoor Maarten Luther is met zijn 110-jarig bestaan inmiddels te ver uitgedund om nog zelfstandig te bestaan. Er wordt echter wel met hulp van anderen in de samenstelling van een gelegenheidskoor gezongen, vooralsnog bij kerst en Pasen. De vrouwenvereniging Martha Maria is nog steeds actief. Ook de muziekmiddag wordt nog steeds georganiseerd. Inmiddels is de jaarlijkse lezing op Hervormingsdag een druk bezocht evenement. De cursus Leren van Luther wordt nog ieder jaar gegeven, en daarvoor is de belangstelling (ook van niet-leden van de ELG) groeiend.

De restauratie van de vloer in de kerk, die voor het grootste deel is gefinancierd uit subsidies en giften, heeft een positieve invloed gehad op de uitstraling van het gebouw en ook geleid tot een toename van de verhuur. Er vinden theatervoorstellingen, lezingen, muziekvoorstellingen en andere bijeenkomsten plaats.

De lutherse kerk stelt nog steeds in de zomer de deuren open voor Tsjerkepad. Ook hier is een groei in het aantal bezoekers te zien. De lutherse kerk heeft in 2019 meegedaan aan de Kerkennacht, maar zal dat de volgende keer (2021) wegens te geringe belangstelling en krappe bemensing niet meer doen.

In de samenhang van noordelijke lutherse gemeenten vindt nog steeds jaarlijks het overleg van de lutherse kerken van Groningen (stad en provincie), Leeuwarden en Kampen plaats. De laatste Buitendag is door de ELG Leeuwarden georganiseerd en werd goed bezocht: er waren meer jongere lutheranen aanwezig dan voorheen. Ook de lutherse gemeente Zwolle heeft hieraan deelgenomen. De kleine oecumene ligt stil: er is nauwelijks nog contact tussen de VVL, de doopsgezinden en de remonstranten. Met de Grote Kerk wordt inmiddels al enkele jaren samengewerkt rond Pasen: in de kerk van de ELG Leeuwarden worden door de beide gemeenten gezamenlijk vesperdiensten gehouden in de stille week.

Kijkend naar de toekomst heeft intensief overleg plaatsgevonden met de lutherse synode. Bij een bezoek aan de kerkenraad zijn opties ter revitalisatie besproken, waarbij (partiële) samenwerking met andere kerken, vnl. de Grote Kerk in Leeuwarden, vanwege de lutherse predikant aldaar, naar voren kwamen. De president van de synode heeft de ELG bezocht en is met de gemeente, waarbij een groot deel van de groep 50-plussers aanwezig was, in gesprek gegaan over de toekomst. De beide gesprekken zijn prettig verlopen en ook als zodanig ervaren, maar voor een kern van de gemeente (en van de kerkenraad) bleek een verdere samenwerking met de Grote Kerk een te grote stap. Wel zijn initiatieven ondernomen om een predikant met andere gemeenten te delen, vooral in de omgeving van Friesland. Deze zoektocht heeft geresulteerd in het aantrekken van een predikant voor 0,1 fte op zzp-basis, ter ondersteuning van de pastorale zorg.

Om te anticiperen op de beperkingen die vermoedelijk zullen ontstaan rondom het snel kleiner wordend ledental moet de gemeente zich bezinnen op het al dan niet in stand houden van de huidige erediensten en activiteiten.

In ieder geval zal het nieuwe beleidsplan meer aansluiting moeten hebben op een ambitie die ook – in het licht van het aantal leden dat inzetbaar is – reëel is.

3. Uitgangspunten voor de missie en visie

Kerk zijn, een gemeenschap zijn en elkaar vinden vanuit een gezamenlijke geloofsovertuiging zijn nog steeds belangrijke pijlers die aan de uitgangspunten voor een missie en een visie voor de toekomst van de Evangelisch-Lutherse Gemeente Leeuwarden ten grondslag liggen.

Geloofsbeleving en gemeenschappelijkheid komen op verschillende wijzen tot uiting. De zondagse erediensten vormen de spil van de gemeente, echter in de gespreksgroepen en de themabijeenkomsten worden ook in kleinere kring ontmoetingen georganiseerd. De bezetting bij de gesprekskringen neemt eveneens af. De groep 50-plussers organiseert onderling een aantal eet-/thema-avonden per jaar, vooral bedoeld voor ontmoeting en deels verdieping, maar ook om de toekomst van de kerk te bespreken en handelingen en acties in te zetten die bijdragen aan het gemeenteleven.

Gezien de huidige, hier beschreven situatie van de ELG Leeuwarden, zijn enkele vragen die aan de vorming van een beleidsplan voor de komende vier jaar vooraf gaan, relevant. Bij een missie/visie op de ELG Leeuwarden in de nabije toekomst is van belang dat de gemeente zich uitsprekt over (o.a.) de volgende vragen, en wellicht zijn er nog meer te bedenken:

- Heeft de lutherse kerk in de komende jaren op grond van ledental, kerkbezoek, financiën en identiteit bestaansrecht?
- Welke elementen van de traditie wil de gemeente in ieder geval in stand houden, waarom en hoe?
- Wat betekent het als de zondagsdiensten in bezoekersaantallen achteruit gaan? Bij welke aantallen kunnen wij van rendabiliteit spreken?

- Hoe zijn wij samen kerk?
- Welke andere mogelijkheden zijn er om enerzijds de lutherse traditie te bewaren, anderzijds omwille van de haalbaarheid van het kerk zijn en het samen gemeente zijn stappen te ondernemen om dit ook in de toekomst niet kwijt te raken?
- Welke bestuurlijke en organisatorische last is door de huidige functionarissen op te brengen?
- Welke consequenties heeft het als we niets anders doen dan doorgaan op de ingeslagen weg? En welke uitkomsten zijn voor de gemeente aanvaardbaar?
- Welke elementen uit het onderstaande tekstdeel (uit het vorige beleidsplan) gelden nu nog?

De kerkenraad en de gemeente zijn zich ervan bewust dat het ledenaantal aan krimp en vergrijzing onderhevig is. De behoefte aan het in stand houden van het luthers geluid echter, alsmede aan de erediensten en de gemeenschap van de lutheranen in het noorden, is en blijft sterk aanwezig. Het is echter tevens evident, dat wanneer de lutherse kerk als zodanig een blijvende rol in de Friese samenleving wil spelen, het nu van belang is een transitie in te zetten die de bestaande kerkvorm zich laat ontwikkelen in een nieuwe: één die past bij de navolgende generatie, die de scepter spoedig zal moeten overnemen. Dat betekent ook dat het wezen en werken van de kerk als lutherse geloofsgemeenschap en luthers instituut nader bekeken moet worden en dat in de beleidsvoornemens voor de toekomst ingezet moet worden op (nieuwe en andere) mogelijkheden om aan de wens van het in stand houden van een luthers centrum te voldoen.

In de ontmoeting en communicatie is het van belang dat bestaande vormen van contact behouden blijven (zoals de gespreksgroepen, de vrouwenvereniging, het kerkkoor, etc., en een papieren versie van het kerkblad "De Friese Lutheraan", alsmede de ontmoetingen van de lutheranen van het noorden des lands, de kleine oecumene, etc.), maar dat daarnaast ook ingezet wordt op andere uitingsvormen hiervan. Te denken valt daarbij aan lunch- of dinerbijeenkomsten, een fraaier opgestelde website, een digitale – vaker ge-update – Friese Lutheraan, een facebook-pagina, etc.

In het navolgende hoofdstuk wordt een voorlopige schets gegeven, mede gebaseerd op de aanname dat het beeld dat de gemeente heeft van de ELG Leeuwarden nog niet is veranderd.

4. Visie en missie

Om tot een visie te komen voor de toekomst van de lutherse kerk is nu meer dan ooit van belang om te bepalen in welke context het gemeentelieven van de lutheranen in Leeuwarden wordt gezien. Er is nog steeds behoefte aan het luthers geluid; aan de overtuigingen en belevingen die de lutherse kerk onderscheidt van andere protestantse kerken. Ook wordt nog steeds door een belangrijke groep kerkgangers de waarde van de lutherse liturgie in de eredienst gezien. Het is in de open van de gemeente dat wat je onderscheidt van andere kerken, daar waar je je bij thuis voelt omdat het er altijd al is geweest. Aan het gevoel van thuis zijn, elkaar kennen en elkaar waarderen, weten hoe je viert en waarom je dat doet, moet ook in de toekomst tegemoet gekomen worden. Voor velen die deze gemeente, deze kerk al van jongs af kennen, is het gemeentelieven en het deel uitmaken van de lutherse kerk een kwestie van identiteit en existentie. Het is een essentieel element in de koers van de ELG voor de toekomst.

De reële mogelijkheden voor het behoud van zowel een wekelijkse eredienst als andere uitingsvormen van gemeenschap en geloof zijn echter wel aandachtspunten: door de teruggang van leden die op langere termijn de kerk kunnen blijven bezoeken zullen andere keuzes gemaakt moeten worden in aanbod, (pastorale) zorg en overige activiteiten.

Deze elementen zijn van invloed op de visie van de ELG Leeuwarden als zodanig voor de komende vier jaar, en ook op de missie van de kerk.

In de visie op de lutherse kerkgemeenschap gelden nog steeds de kernwaarden als geformuleerd in het vorige beleidsplan:

De lutherse kerk is een kerk:

1. waar iedereen welkom is, ongeacht ras, leeftijd, cultuur en achtergrond, en in liefde en vrede met respect ontvangen wordt
2. die verbinding zoekt en onderhoudt met gemeenteleden, omgeving, maatschappij, andere kerken en geloofsgemeenschappen en overige doelgroepen
3. die vorm geeft aan de waarden en tradities van het luthers geloof, deze viert en belijdt, uitdraagt en borgt, leert en verspreidt
4. die verantwoordelijkheid neemt in de vertaalslag van christelijke leer naar christen zijn, zowel in de contacten met en zorg voor mensen, als ook in het handelen op diverse andere terreinen
5. die zich richt op de toekomst en inspeelt op maatschappelijke en sociale trends en veranderingen die van invloed zijn op het bestaand en nieuw kerkelijk leven
6. die open staat voor modernisering en toekomstig andere kerkvormen en communicatievormen dan momenteel de gewoonte zijn

In de visie op de kerk in haar omgeving (samenhang gemeente, gebouw en omgeving) zijn wel andere uitgangspunten aan de orde dan die van het voorgaand beleidsplan. Daar waar actief de verbinding gezocht werd met de omgeving en de buurt, en de wens bestond om uit te groeien tot een religieus centrum in de stad, is gebleken dat de belangstelling van de omgeving voor de kerk (als zijnde een gemeente met een lutherse traditie) verwaarloosbaar is en dat er te weinig menskracht is om op een regelmatige basis acties te ondernemen die de kerk in de belangstelling van de omgeving plaatsen. Daar waar dit wel lukt, gaat het om evenementen die voor een breder publiek interessant en toegankelijk zijn, maar niet per se een luthers tintje hebben (op Hervormingsdag na). De belangstelling voor de kerk als plek voor bijeenkomsten, lezingen, voorstellingen, etc. is zeer zeker toegenomen: het gebouw wordt vaker verhuurd en de ELG Leeuwarden heeft regelmatig zelf ook evenementen op de agenda staan.

In de context van kerk en omgeving is de visie voor de komende jaren dat de kerk verder groeit als centrum voor bijeenkomsten, vieringen, lezingen, muziekkuitvoeringen, etc., waardoor mede een bijdrage geleverd wordt aan de bovenstaande kernwaarden en vooral aan de wens om een plek te behouden waar gemeenteleden (en gasten) zich thuis voelen.

Ten aanzien van de missie van de Evangelisch-Lutherse Gemeente Leeuwarden is het van belang om de behoefte van de individuele leden aan vieren, zingeving, (pastorale) zorg en gemeenschapsleven niet uit het oog te verliezen. Wij formuleren deze als volgt:

De missie van de Evangelisch-Lutherse Gemeente is het in stand houden van het luthers gedachtegoed, zich uitend in de omgang met elkaar, de zorg voor elkaar, de gezamenlijke vieringen en bijeenkomsten, teneinde het borgen van de bestaande gemeenschap, samenhang en saamhorigheid.

5. Beleidsdoelen

Voor de komende jaren zijn onderstaande beleidsvoornemens geformuleerd:

1. Het in stand houden en bevorderen van de onderlinge samenhang en saamhorigheid binnen de gemeente.

Nu steeds minder mensen in staat zijn om de kerk te bezoeken, zijn andere vormen voor het behoud van de samenhang en de ontmoeting van elkaar nodig. Hiervoor wordt met diverse groepen gesproken om tot maatwerk te komen. Het is niet ondenkbaar dat de wekelijkse diensten teruggebracht worden naar tweewekelijkse diensten, waarbij het mogelijk is om gemeenteleden die minder of niet mobiel zijn op te halen en thuis te brengen.

Voor pastorale zorg kan een beroep worden gedaan op de predikant die als zzp-er beschikbaar is. Voorts zullen emeriti predikanten op kleine schaal nu en dan hulp kunnen en willen bieden. Bij acute nood (of bij een sterfgeval) zijn vooralsnog predikanten beschikbaar.

2. Het in stand houden van de lutherse traditie en het luthers gedachtegoed in Friesland, indien mogelijk als zelfstandige gemeente.

De wens om je thuis te blijven voelen binnen een bekende traditie is bij een belangrijk deel van de kerk bezoekende gemeenteleden sterk aanwezig. In de komende tijd zal bekeken moeten worden, in samenspraak met de gemeente, welke mogelijkheden er zijn om hieraan tegemoet te komen. Dit kan betekenen dat – bij een gelijk blijvende situatie, zonder interventies – de gemeente op den duur ophoudt te bestaan vanwege natuurlijk verloop. De vraag is of de gemeente vanwege het voortbestaan van de kerk als zodanig concessies wil doen en wil kijken naar een samengaan in de toekomst met een andere kerk. Dit beleidsvoornemen zal eerst in concept met de gemeente moeten worden besproken.

3. Het in stand houden, bevorderen en nieuw vorm geven van contacten en contactgroepen intern en extern vanuit de visie van verbinding en samenhang

De behoefte aan zingeving en ontmoeting is van alle tijden en zal ook blijven bestaan. De uitdaging is om ook in de komende jaren acties te ondernemen waarin gemeenteleden en belangstellenden elkaar kunnen treffen, van elkaar en met elkaar kunnen leren en vieren en geloven. Mogelijkheden hiervoor zijn niet heel ingewikkeld: er bestaan reeds kringgroepen en themagroepen. Er kunnen eetgroepen gevormd worden, projectgroepen en groepen die (voor henzelf en/of voor anderen) ontmoetingsmomenten organiseren, evenementen bedenken, dagtochten of reizen initiëren, etc. Het vereist wel een coördinerende en verbindende rol van kerkenraad en diaconie.

4. Het profileren van de lutherse kerk middels moderne communicatie en social media

Het kerkblad De Friese Lutheraan is inmiddels ook digitaal verkrijgbaar. De website is verouderd en niet aantrekkelijk in gebruik. Inmiddels worden acties ondernomen om de website te vernieuwen en aantrekkelijker te maken.

Accounts (als bv Facebook en Instagram) zijn alleen dan van nut als deze ook regelmatig van info worden voorzien.

Binnenkort krijgt de kerk beschikking over Wifi, hetgeen voor huurders van het kerkgebouw aantrekkelijk is.

6. Handelings- en actieplan

Om voorgaande beleidsvoornemens in de praktijk te brengen worden onderstaande acties ingezet:

1	Het in stand houden en bevorderen van de onderlinge samenhang en saamhorigheid binnen de gemeente en het zoeken naar nieuwe vormen van gemeente zijn	Opmerkingen
1a	Overleg gemeente over toekomst erediensten	Gemeenteavond 2020
1b	Overleg gemeente over beelden bij samenwerking / samengaan andere partijen	Idem
1c	Afspraken gemeente over toekomst ELG Leeuwarden met/zonder interventies	Idem
1d	Afspraken gemeente over consequenties van acties en interventies of het uitblijven daarvan	Idem (Belangrijk knelpunt hierbij is het gebrek aan leden die op bestuurlijk en organisatorisch terrein ondersteuning kunnen bieden. De kerkenraad is onderbezet)
1e	Herziening wekelijkse erediensten: 2x per maand	2020
1f	Ontwikkelen van andere mogelijkheden om verbinding en ontmoeting blijvend te realiseren	2020

2	Het in stand houden van de lutherse traditie en het luthers gedachtegoed in Friesland, indien mogelijk als zelfstandige gemeente	Opmerkingen
2a	Gesprekken met gemeente over beleving en identiteit	Gemeenteavond en gesprekken in groepen
2b	Afspraken met gemeente over insteek en behoud lutherse traditie in de komende jaren	Gemeenteavond, gesprekken na de dienst, gesprekken met de kerkenraad
2c	Onderzoeken van samenwerkingsmogelijkheden	Kerkenraad en synode
2d	Bespreken van samenwerkingsmogelijkheden	Gemeente, kerkenraad en synode

NB: Het concept beleidsplan kan pas geaccordeerd worden als aan deze beide punten is voldaan (met goedkeuring gemeente).

3	Het in stand houden, bevorderen en nieuw vorm geven van contacten en contactgroepen intern en extern vanuit de visie van verbinding en samenhang	Opmerkingen
3a	Zoeken naar nieuwe samenkomstmogelijkheden i.s.m. gemeente; onderzoek doen naar behoeften onder gemeentelieden	2020 (50+ groep)
3b	Verdieping van themabijeenkomsten door input van externe partijen onderzoeken	Kerkenraad, gemeente

3c	Opzetten van eetgroepen, van evenementen voor gemeenteleden en belangstellenden, organiseren van ontmoetingen die tegemoet komen aan behoefte elkaar te blijven zien	In overleg met de doelgroepen
-----------	--	-------------------------------

4	Het profileren van de lutherse kerk middels moderne communicatie en social media	Opmerkingen
4a	Verbetering/verfraaiing van website	2020 klaar
4b	Upgrading Friese Lutheraan	2020
4c	Onderzoek naar behoefte andere media	2020
4d	Verkenning inzet media om mensen die niet meer in de kerk kunnen komen te bereiken	2020

Aandachtspunten en zorgen:

Het aantal kerkbezoekers neemt gestaag af. De kerkenraad is onderbezet en ziet zich in de komende tijd geconfronteerd met te veel taken voor te weinig mensen. Het blijft een uitdaging om naast de ontwikkelpunten zoals hierboven besproken ook nog eens een reguliere bezetting op bestuurlijk en organisatorisch niveau te hebben, zonder welke de gemeente niet kan overleven.

7. Financiële onderbouwing

(Zie pag. 11)

8. Tijdpad

Ter aanvulling aan het concept beleidsplan en na goedkeuring van de doelstellingen en actieplannen wordt door de kerkenraad een tijdpad vastgesteld.

Verkort Overzicht

	Begroting 2020	Begroting 2019	Rekening 2018
Opbrengsten en Baten			
Opbrengsten onroerende zaken	3.000	-	0
Opbrengsten uit rente, dividenden en beleggingen	0	-	28
Opbrengsten levend geld	40.900	40.900	43.379
Opbrengsten uit subsidies en bijdragen	12.000	4.090	4.090
Totaal baten A	55.900	44.990	47.497
Uitgaven en Kosten			
Kosten kerkelijke gebouwen exclusief afschrijvingen	32.240	8.250	6.910
Afschrijvingen onroerende zaken, installaties/invent.	2.406	2.406	2.406
Pastoraat resp. diaconaal pastoraat	11.620	18.960	11.130
Kosten kerkdiensten en kerkelijke activiteiten	500	5.800	5.825
Verplichtingen/bijdragen aan andere organen	2.370	1.920	1.925
Salarissen en vergoedingen	4.400	-	-
Kosten beheer, administratie en archief	9.310	3.660	3.679
Rentelasten/bankkosten	450	425	369
Diaconaal werk regionaal/landelijk	-	1.300	1.379
Afdrachten door te zenden collecten en giften	2.400	200	178
Totaal lasten A	65.696	42.921	33.801
Operationeel resultaat (A)	-9.796	2.069	13.696
Incidentele baten en lasten			
Incidentele baten	2.000	-	2.000
Incidentele lasten	-	-	-
Incidentele baten en lasten (B)	2.000	-	2.000
Resultaat verslagjaar (A+B)	-7.796	2.069	15.696
Mutaties bestemmingsreserves/-fondsen			
Onttrekkingen bestemmingsreserves	8.000	-	-
Onttrekkingen bestemmingsfondsen	-	-	-
Toevoegingen bestemmingsreserves	-	-	-18.102
Toevoegingen bestemmingsfondsen	-	-	-
Totaal mutaties bestemmingsreserves/-fondsen (C)	8.000	-	-18.102
Resultaat naar Algemene reserve (D)	204	2.069	-2.406